

Rozhovor se zastupitelkou Jihočeského kraje, bývalou trenérkou sportovní gymnastiky Alenou Nohavovou.

Kandidaturu Karla Schwarzenberga na prezidenta republiky podpořila velmi aktivně Věra Čáslavská, mnohonásobná olympijská vítězka ve sportovní gymnastice. Sledovala jste její aktivity v jeho volebním týmu?

Ano, sledovala a byl to jedním slovem šok! Přesněji, byl to šok číslo dvě. První šok byl totiž dokument režisérky Olgy Sommerové o její sportovní kariéře s názvem Věra 68. Slova Čáslavské, že sama zažila zrůdnost komunistického režimu, mě opravdu šokovala. Víte, já jsem paní Čáslavskou zbožňovala. Ona byla mým velkým vzorem a vlastně i příčinou toho, že se sportovní gymnastika stala mým koníčkem na celých 30 let, z toho 25 let činila má trenérská práce. Tohle jsem od ní nečekala, i když určité zklamání jsem od ní zažila v převratové době listopadu 1989.

Vy jste ji znala osobně?

Ano. Byla součástí našeho rodinného života v letech 1975 až 1979. Působila jako trenérka sportovní gymnastiky v tréninkovém středisku v Praze na Strahově. Tam jsem se s ní seznámila i já. Viděla jsem, jak žije, znala jsem i její názory na minulou dobu, často jsme si povídaly. Odtud plyne mé rozčarování z filmového dokumentu Olgy Sommerové. Myslela jsem si, že když někdo točí dokument, tak se musí opírat o fakta, a ne o nějakou iluzi, či nemůže svým filmem »řešit« nějaké bolístky nebo filtrovat vztek. Na film jsem se opravdu těšila z důvodu, že si připomenu sportovní kariéru Čáslavské. Ona byla opravdu úžasná gymnastka.

V té době byly její vzhled i sportovní výkony okouzující a jedinečné. Ve svých sestavách měla na svou dobu spoustu originálních prvků, prostě ji obdivoval celý národ. Ovšem to, co se odehrávalo mimo sportovní dění a je zachyceno ve filmu, se mi jeví jako jedna velká nepravda. V dokumentu byla téměř vytěsněna léta sedmdesátá, osmdesátá nebyla zachycena vůbec. Časově tam toto období bylo nezřetelné.

Zdálo se mi, že to byla režisérčina záměrná manipulace, která má zapůsobit zejména na mladé lidi. Tvůrci pořadu chtěli ukázat na, jak říkají, zrůdnost režimu. Jenže zrovna v tomto období, v letech 1975 až 79, jsme se s ní po čtyři roky osobně stýkali, proto mohu dokument posoudit komplexněji a kriticky.

Co vás třeba nadzvedlo?

Přítelkyně Věry Čáslavské ve filmu přímo říká: »Taková to byla hvězda a oni s ní jednají jako s nejhorším šupákem.«

Myslím si, že kdyby s paní Věrou někdo jednal jako »s šupákem«, jak její kamarádka uvádí, tak by paní Čáslavské nebyl propůjčen Řád republiky (1968) a nebyl udělen titul Zasloužilá mistryně sportu (1969) či Vyznamenání za zásluhy o výstavbu. Kdyby byla silně pronásledovaná, tak by rovněž nemohla studovat fakultu tělesné výchovy a sportu, aby získala kvalifikaci pro povolání trenérky. Rovněž její manžel Josef Odložil v roce 1977 složil rigorózní zkoušku na Karlově univerzitě a byl mu udělen titul doktora filozofie PhDr., ale je fakt, že musel opustit armádu kvůli Věřinu podpisu »2000 slov«. Věra Čáslavská studovala, vychovávala dvě děti (ročníky 1969 a 1974). Kdyby tolik nenáviděla komunisty, proč by se nechávala oslovovat »soudružko trenérko«, když ostatní její kolegové byli oslovováni svým příjmením a »paní/pane«? Je pravda, že si Mexičané Věru Čáslavskou velmi oblíbili a chtěli, aby na nějakou dobu přijela do jejich země trénovat. Cestu několikrát odložila. Já si myslím, že z rodinných důvodů, vždyť přece studovala, vychovávala dvě děti. Rozhodně to však nebylo tím, že ji komunisté nechtěli pustit. Jednou si jí zavolal prezident Husák, který jí sdělil, že on nemá nic proti jejímu vycestování, ovšem, ukázal jí dopis s podpisy lidí, kteří si to nepřáli. Víím, že z toho byla tenkrát velice zklamaná, protože mezi

podpisy byli její přátelé a kolegové.

Usuzujete tedy, že to byla lidská závist, co jí uškodilo?

Rozhodně to nebyl režim, ale závist českého človíčka. Vybavuji si, že jí záviděli i její přátelé - popularitu doma i ve světě, dary a pocty, kterých se jí dostávalo především od Japonců a Mexičanů, vždyť dostala od italského prezidenta Cenu Kryštofa Kolumba, od Japonců kromě samurajského meče i Hiranuma Prize (píše o tom ve své knize Cesta na Olymp). Do Mexika nakonec odcestovala s celou rodinou na dva roky.

Ona trénovala gymnastiku a její manžel atletiku - v té době se v Mexiku otevíralo atletické centrum. Rozhodně Věra Čáslavská nebyla vyměněna »za uhlí na Kubu«, jak zaznělo v dokumentu Sommerové.

Ve filmu byla opomenuta i léta po návratu z Mexika (1981), kdy se zhoršovaly její rodinné problémy spojené s výchovou dětí. Žádost o rozvod dala svému manželovi jako vánoční dárek pod stromeček (viz kniha Miloslavy Ševčíkové: Prostě, zabil jsem svého otce).

Celkově mohu říci, že dokument Olgy Sommerové o Věře Čáslavské byl ukázkou toho, jak se může zkreslit doba minulá, jak se umně zamlčí fakta, dějinné souvislosti. Jak to tak sleduji i v jiné tvorbě některých jiných dokumentaristů, tak mnozí to dělají záměrně jako propagandistické dílo. A pak ovšem vystupují na demonstracích jako ti praví nositelé demokracie...

Co máte na mysli?

Mám konkrétně na mysli účast režisérky Olgy Sommerové na jednom z protestů některých nedemokraticky vychovávaných studentů u nás v jižních Čechách.

Mají současné talentované děti a mladí lidé takové možnosti sportování, jaké jste mohla sama poznat coby sportovní gymnastka a poté trenérka v 70. a 80. letech minulého století?

Možnosti určitě jsou, ale s jedním velkým rozdílem. Dříve stačilo podepsat přihlášku a dovést dítě do oddílu či kroužek. Dnes na sport a další volnočasové aktivity musejí rodiče vynaložit značné finanční prostředky, a to je onen významný rozdíl. Mnohé talenty nám v důsledku této určité »selekce korunou« unikají. A to už si naříkají na nedostatek sportovního potěru i takové národní sporty, jako jsou fotbal a hokej.